Lietas Nr. A420276914
Lietas arhīva Nr. A42-02769-14

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
LIEPĀJAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Liepājā 2014. gada 26. septembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Kristīne Brokane,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. D/ pieteikuma par pienākuma uzlikšanu Valsts policijai izdot pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu par materiālā zaudējuma 1920,88 *euro* apmērā un morālā kaitējuma 1000 *euro* apmērā atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2014. gada 10. februārī Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldē saņemts pieteicējas /pers. D/ 2014. gada 6. februāra iesniegums, kurā lūgts atcelt Kurzemes apgabaltiesas spriedumu un atlīdzināt pieteicējai materiālo zaudējumu 1350 Ls (1920,88 *euro*) apmērā un morālo kaitējumu 1000 *euro* apmērā *(lietas 19.-20. lapa)*.

Ar Valsts policijas priekšnieka 2014. gada 12. marta lēmumu Nr. 72 „Par /pers. D/ iesniegumu" (turpmāk – Lēmums Nr. 72) atteikts atzīt pieteicējas tiesības uz mantiskā zaudējuma atlīdzināšanu 1350 Ls (1920,88 *euro*) apmērā un morālā kaitējuma kompensācijas atlīdzināšanu 1000 *euro* apmērā, kā arī norādīts, ka Valsts policijai nav tiesību atcelt tiesu spriedumu *(lietas 16.-18.lapa)*.

Lēmums Nr. 72 pamatots ar to, ka nav konstatējami tādi apstākļi, lai atzītu pieteicējas tiesības uz mantisko zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu, jo pieteicēja ir atzīta par vainīgu ceļa satiksmes negadījuma izraisīšanā, līdz ar to uzskatāms, ka ar savu darbību pati šos zaudējumus ir radījusi. Valsts policija Lēmumā Nr. 72 arī norādījusi, ka tā nav tiesīga atcelt tiesas nolēmumus, jo šādas tiesības Valsts policijai neparedz tiesību normas.

[2] 2014. gada 17. aprīlī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par materiālā zaudējuma 1350 Ls (1920,88 *euro*) apmērā un morālā kaitējuma 1000 *euro* apmērā atlīdzināšanu.

No pieteikuma izriet, ka materiālais zaudējums un morālais kaitējums pieteicējai nodarīts ar to, ka viņa ir nepamatoti saukta pie administratīvās atbildības par ceļa satiksmes negadījumu. Pieteicējas ieskatā, bija konstatējams Krimināllikuma 266. pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums (ceļa zīmju neievērošana, ātruma pārsniegšana, nepareiza pagrieziena parādīšana), ko izdarīja otrs ceļa satiksmes negadījumā iesaistītais transportlīdzekļa vadītājs, kā arī jāuzsāk kriminālprocess pēc Krimināllikuma 289., 291., 318 un 327. panta, kurā pieteicēja ir atzīstama par cietušo. Pieteicēja norāda, ka Kurzemes apgabaltiesas spriedums ir nepamatots un tāpēc noraidāms protesta kārtībā. Materiālais zaudējums ir automašīnas remonta vērtība pēc avārijas, savukārt morālais kaitējums radies, tērējot laiku tiesāšanās procesā, melu un nelietības dēļ, kas izskanējuši arī masu medijos.

[3] Atbildētāja tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem apsvērumiem, papildus norādot, ka galvenais faktors pieteicējas zaudējumiem ir pašas izraisītais ceļu satiksmes negadījums, kas nedod pieteicējai tiesības prasīt zaudējumu atlīdzinājumu no Valsts policijas *(lietas 12.-14. lapa)*.

Motīvu daļa

[4] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[5] Tiesa no lietas materiāliem konstatē turpmāk norādītus apstākļus.

[5.1] 2012. gada 16. septembrī Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kārtības policijas biroja Patruļpolicijas nodaļas Satiksmes uzraudzības rotas jaunākais inspektors pieteicējai sastādījis administratīvā pārkāpuma protokolu Nr. PA877133 par to, ka pieteicēja Gudenieku pagastā, Kuldīgas novadā, autoceļa Ķikuri – Alsunga četrpadsmitajā kilometrā virzienā uz Alsungu, vadot transportlīdzekli, krustojumā nogriežoties pa kreisi, nedeva ceļu pretī braucošajam transportlīdzeklim, kā rezultātā notika transportlīdzekļu sadursme. Tādējādi konstatēts, ka pieteicēja pārkāpusi Ministru kabineta 2004. gada 29. jūnija noteikumu Nr. 571 „Ceļu satiksmes noteikumi" (turpmāk – CSN) 4., 10., 34., 70. un 79. punktu, par ko atbildība paredzēta Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 149.^{6} panta otrajā daļā un 149.^{4} panta 14. daļā *(lietas 22. lapa)*.

[5.2] 2012. gada 18. septembrī Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kārtības policijas biroja Patruļpolicijas nodaļas Satiksmes uzraudzības rotas inspektors pieņēma lēmumu Nr. VP-3 PA 877133 (turpmāk – sākotnējais lēmums), ar kuru nolēma pieteicējai uzlikt naudas sodu 10 Ls apmērā par CSN 4., 10., 70. un 79. punkta pārkāpumiem, par ko atbildība paredzēta LAPK 149.^{6} panta otrajā daļā un 149.^{4} panta 14. daļā *(lietas 41. lapa)*.

[5.3] Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja augstākā iestādē *(lietas 42., 48.-49.lapa)*.

[5.4] Ar Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Kārtības policijas biroja 2012. gada 18. oktobra lēmumu Nr. 20-19/339 „Par apstrīdēto lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā Nr. VP3/PA 877133" (turpmāk – Lēmums) atcelts sākotnējais lēmums un administratīvā lietvedība izbeigta. Lēmumā atzīst, ka pieteicēja ir pārkāpusi CSN 4., 10., 70. un 150. punkta noteiktās prasības, par ko paredzēta administratīvā atbildība pēc LAPK $149.^4$ panta 14. daļas un $149.^{11}$ panta pirmās daļas. Sākotnējais lēmums atcelts un lietvedība izbeigta tādēļ, ka ar sākotnējo lēmumu piemērota administratīvā atbildība, kas neatbilst pārkāpuma būtībai *(lietas 51.-53.lapa)*.

[5.5] Pieteicēja Kuldīgas rajona tiesā iesniedza sūdzību par Lēmumu. Ar 2013. gada 17. maija spriedumu lietā Nr. 119007812 Kuldīgas rajona tiesa nosprieda atcelt sākotnējo lēmumu un Lēmumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai Valsts policijai *(lietas 57.-58. lapa)*.

[5.6] Nepiekrītot Kuldīgas rajona tiesas 2013. gada 17. maija spriedumam, Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvalde to pārsūdzēja apelācijas instancē *(lietas 60.-61. lapa)*.

[5.7] Ar Kurzemes apgabaltiesas 2013. gada 29. augusta spriedumu lietā Nr. 119007812 nospriests apmierināt Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes apelācijas sūdzību, atcelt Kuldīgas rajona tiesas 2013. gada 17. maija spriedumu un izbeigt administratīvo tiesvedību lietā. Spriedums nav pārsūdzams *(lietas 66.-68. lapa)*. Spriedumā tiesa atzinusi, ka Lēmumā izdarītie secinājumi par pieteicējas vainu ceļa satiksmes negadījuma izraisīšanā apstiprinājušies un pieteicēja būtu saucama pie administratīvās atbildības pēc LAPK $149.^4$ panta 14. daļas un $149.^6$ panta otrās daļas.

[6] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) $2.^1$ panta pirmā daļa noteic, ka iesniegumu par to zaudējumu atlīdzinājumu, kuri privātpersonai nodarīti ar iestādes prettiesisku lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā, izskata, piemērojot Administratīvā procesa likuma un šā likuma noteikumus.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 92. pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Zaudējuma atlīdzinājuma pamatu un apmēra noteikšanas nosacījumus paredz Zaudējumu atlīdzināšanas likums. Šā likuma mērķis saskaņā ar 1. panta pirmo daļu ir nodrošināt privātpersonai Satversmē un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas tai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4. panta pirmā daļa noteic, ka iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies.

Tādējādi secināms, ka zaudējumu un kaitējuma atlīdzināšanas pamats ir iestādes prettiesisks administratīvais akts vai prettiesiska faktiskā rīcība.

[7] Prasījums par atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, tas vienmēr ir pakārtots prasījumam par administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. No iepriekš minētā izriet, ka pēc tam, kad administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta (arī tad, ja tā noslēgusies ar nepārsūdzētu augstākas iestādes lēmumu), iestādei vai tiesai, izskatot personas iesniegumu vai prasījumu par atlīdzinājumu, vairs nav jāvērtē ne administratīvā akta tiesiskums, ne administratīvās lietas procesā pieļautie pārkāpumi (*sk., piemēram, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009. gada 28. maija lēmuma lietā Nr. SKA-412/2009 14. punktu).*

Tas nozīmē, ka arī šajā konkrētajā gadījumā tiesa nevar pārvērtēt Kurzemes apgabaltiesa 2013. gada 29. augusta spriedumu lietā Nr. 119007812. Minētais spriedums ir stājies spēkā. Saskaņā ar likuma „Par tiesu varu" 16. panta ceturto daļu spriedumam, kas stājies likumīgā spēkā, ir likuma spēks, visiem tas ir obligāts un pret to jāizturas ar tādu pašu cieņu kā pret likumu.

Kurzemes apgabaltiesa Lēmumu nav atzinusi par prettiesisku. Lai arī ar Lēmumu ir atcelts sākotnējais lēmums, ar kuru pieteicēja bija saukta pie administratīvās atbildības, un lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā izbeigta, gan Lēmumā, gan Kurzemes apgabaltiesas spriedumā ir secināts, ka pieteicēja ir vainīga ceļu satiksmes negadījuma izraisīšanā.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6. panta pirmā daļa paredz, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

Tiesa neapšauba, ka pieteicējai ceļu satiksmes negadījuma rezultātā ir radušies zaudējumi, proti, izdevumi automašīnas remontam, taču šie zaudējumi nav tiešā cēloņsakarībā ar iestādes rīcību, turklāt Lēmums pat nav atzīts par prettiesisku.

[8] Lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies, proti, jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Pamats izdot personai labvēlīgu administratīvo aktu ir tad, ja pastāv visi tā izdošanas priekšnoteikumi.

Konkrētajā gadījumā tiesa nav konstatējusi galveno priekšnoteikumu, proti, ka Lēmums būtu atzīts par prettiesisku, lai secinātu, ka zaudējumi pieteicējai radušies Valsts policijas prettiesiska administratīvā akta dēļ. Tādējādi tiesai nav pamata uzlikt par pienākumu Valsts policijai atlīdzināt pieteicējai radušos materiālos zaudējumus un morālo kaitējumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251. pantu un 289.-291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. D/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts policijai izdot /pers. D/ labvēlīgu administratīvo aktu par materiālā zaudējuma 1920,88 *euro* apmērā un morālā kaitējuma 1000 *euro* apmērā atlīdzināšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2014. gada 26. septembrī.

Tiesnese K.Brokane